

**ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ЗАХИАЛГААР ГАДААД УЛСАД СУРАЛЦАЖ
ТӨГССӨН АЛБА ХААГЧДЫН ГЭРЭЭНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ХАНГАХ ЧИГЛЭЛЭЭР
ЗОХИОН БАЙГУУЛСАН АЖЛЫН ҮР ДҮН, ДОТООД ХЯНАЛТЫГ ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН
БАЙДАЛД ДОТООД АУДИТ ХИЙСЭН АЖЛЫН ТАЙЛАН**

Цагдаагийн байгууллагын захиалгаар гадаад улсад суралцаж төгссөн алба хаагчдын гэрээний хэрэгжилтийг хангах үйл ажиллагаа нь Цагдаагийн албаны тухай хууль, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2017 оны А/45 дугаар тушаалаар баталсан “Гадаадын их, дээд сургуульд хууль сахиулах байгууллагын алба хаагчийг сонгон шалгаруулах, суралцуулах журам”, Цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааны “Сургалтын бодолго боловсруулж, хэрэгжүүлэх /код 118/”, “Гадаадад суралцагчид санхүүгийн дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэх /код 808/”, “Гадаадад суралцагчийг сонгон шалгаруулах /код 946/ журмуудаар зохицуулагдаж байна.

2018-2022 онд суралцаж төгссөн 99 алба хаагчийн цалингийн зардалд 2.1 тэрбум төгрөг, замын зардалд 188.9 сая төгрөг, нийт 2.3 тэрбум төгрөгийг төсвөөс санхүүжүүлж, зарцуулсан байна.

Суралцаж төгссөн алба хаагчдыг оноор нь авч үзвэл;

Он	2018	2019	2020	2021	2022	Нийт
Суралцагчийн тоо	12	20	17	28	22	99

Дээрх төгсөгчдийг суралцсан улс орноор нь үзвэл, Австрали улсад 2, Америкийн Нэгдсэн улсад 2, Бүгд Найрамдах Солонгос улсад 2, Бүгд Найрамдах Турк улсад 14, Бүгд Найрамдах Хятад Ард улсад 5, Оросын Холбооны улсад 73, Тайвань улсад 1 алба хаагч тус тус суралцсан байна.

Цагдаагийн ерөнхий газрын даргын 2022 оны А/144 дүгээр тушаалаар баталсан “Гадаадад суралцагчийг сонгон шалгаруулах /код 946/ журам”-ын 946.11.3-т “...хууль зүйн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын баталгаажсан шийдвэрийг үндэслэн цагдаагийн төв байгууллагын Хүний нөөц, сургалтын ажил хариуцсан нэгж суралцагч болон түүний итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчтэй “Сургалтын гэрээ”-г байгуулна” гэж заасан боловч гэрээ байгуулсан нотломж байгаа 63, гэрээ байгуулсан талаарх мэдээлэл, нотломж байхгүй 36 байна.

Цагдаагийн ерөнхий газрын даргын 2017 оны А/247 дугаар тушаалаар баталсан “Гадаадад суралцагчид санхүүгийн дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэх /код 808/ журам”-ын 808.4.3-т “Гадаадад суралцагчийн гэрээг цагдаагийн төв байгууллагын Хүний нөөц, сургалтын ажил хариуцсан нэгж хариуцан, суралцагчийн гэрээний үүргийн биелэлтийг суралцуулагч улсын хичээлийн хагас, бүтэн жилээр суралцагчаас авч дүгнэх ажлыг хариуцна” гэж заасан боловч 99 алба хаагчийн 63 буюу 64.0 хувьд нь гэрээ байгуулсан нотломж байгаа бөгөөд, үүнээс зөвхөн 9 алба хаагчийн гэрээг албан ёсоор дүгнэсэн баримт байна.

Гэрээг бодитой дүгнээгүй, явцын дотоод хяналтыг үр дүнтэй хэрэгжүүлээгүйгээс шалтгаалан төсвийн мөнгөөр суралцсан алба хаагчдаас 19 нь өөрийн хүсэлтээр чөлөөлөгдсөн, 7 алба хаагч томилогдоогүй, 6 алба хаагч Дотоод хэргийн Их сургууль /3/, Шүүх шинжилгээний ерөнхий газар /1/, Авилгатай тэмцэх газар /2/-т тус тус шилжсэн, 2 алба хаагч цэргийн алба хаасны тэтгэвэрт гарсан, 1 алба хаагч сургалтын чөлөөтэй, 1 алба хаагч цагдаагийн албанаас халагдсан байна.

Одоогийн байдлаар 99 алба хаагчаас 64 алба хаагч нь цагдаагийн байгууллагад ажиллаж, сургалтын гэрээний үүргээ зохих ёсоор биелүүлж байна.

Сургалтын гэрээний 3.5-т “Гэрээнд заасан нөхцөл, журмын дагуу ажлын байраар хангагдаж, томилсон албан тушаалд 3-аас доошгүй жилийн хугацаанд тогтвор суурьшил, үр бүтээлтэй ажиллах”, 3.6-т “Суралцагч нь энэхүү гэрээ болон алба хаах гэрээнд заасан үүргээ биелүүлээгүйн улмаас захиалагчтай байгуулсан гэрээ дуусгавар болсон тохиолдолд суралцах хугацаанд гарсан бүх зардлыг нөхөн төлнө”, 4.3-т “Зардлын нөхөн төлбөрийг Цагдаагийн ерөнхий газрын Санхүү, аж ахуйн албаны Төрийн сангийн дансанд төвлөрүүлнэ” гэж заасны дагуу өөрийн хүсэлтээр чөлөөлөгдсөн, 3 жил болоогүй шилжсэн, албанаас халагдсан алба хаагчдаас суралцах хугацаанд гарсан бүх зардлыг нөхөн төлүүлэх ажлыг зохион байгуулж, үр дүнг тооцох шаардлагатай байна.

Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2017 оны А/45 дугаар тушаалаар баталсан “Гадаадын их, дээд сургуульд хууль сахиулах байгууллагын алба хаагчийг сонгон шалгаруулах, суралцуулах журам”-ын 2.1.2-т “... суралцах орныхоо хэлийг зохих түвшинд эзэмшсэн, тухайн улс орны академи, их, дээд сургуулиас шаардах хэлний түвшин, шалгуурыг бүрэн хангасан байх”, 2.2.1.3-т “элсэгчийн судалгаа, шинжилгээний ажлын сэдэв, агуулга нь харьяа байгууллагын зорилго, зорилтыг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон асуудлыг онол, практикийн талаас судалсан байх ба амьдралд нэвтэрч үр дүнгээ өгөхүйц байна”, 6.4-т “Журмын хэрэгжилтэд жил бүр хяналт шинжилгээ хийж, үнэлгээ өгч дүгнэнэ” гэсэн заалтуудын хэрэгжилт хангалтгүй байгаагаас Олон улсад цагдаагийн албаны нэр хүнд унах, гадаадын их, дээд сургуульд төсвийн хөрөнгөөр суралцаж төгссөн алба хаагчид байгууллагын зорилго, зорилтыг хэрэгжүүлэх, үйл ажиллагааг сайжруулах, олон улсын шинэ туршлага, арга зүйг нэвтрүүлэхэд идэвх санаачилга гаргахгүй байх, дотоод хяналтыг үр дүнтэй, тогтмол хэрэгжүүлээгүйгээс алба хаагчид гэрээний үүргээ биелүүлэхгүй байх, төсвийн хөрөнгийг үр дүнтэй, үр өгөөжтэй зарцуулахгүй байх, сонгон шалгаруулалтыг бодитой, шударга явуулаагүйгээс албандаа сэтгэлтэй, зүтгэлтэй алба хаагчдын боломжийг алдагдуулах зэрэг эрсдэл үүсэхээр байна.

Хоёр. Дүгнэлт:

Хууль зүй, дотоод хэргийн яам болон Цагдаагийн төв байгууллагын Төлөвлөлт, зохион байгуулалтын болон Соён гэгээрүүлэх, албаны сургалтын хэлтсээс Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2017 оны А/45 дугаар тушаалаар баталсан “Гадаадын их, дээд сургуульд хууль сахиулах байгууллагын алба хаагчийг сонгон шалгаруулах, суралцуулах журам” болон холбогдох цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааны журмын хэрэгжилтийн байдалд сүүлийн 5 жилд хяналт шинжилгээ хийж, үнэлгээ өгч дүгнээгүй, явцын дотоод хяналтыг хэрэгжүүлээгүй байна.

Цагдаагийн байгууллагын захиалгаар гадаад улсад суралцаж төгссөн алба хаагчдын талаарх мэдээллийн санг бодитой бүрдүүлээгүй, Санхүү, аж ахуйн алба, Хүний нөөцийн болон Соён гэгээрүүлэх, албаны сургалтын хэлтсүүдийн хоорондын мэдээлэл зөрүүтэй, сургалтын гэрээний хэрэгжилтийг журмаар тогтоосон хугацаанд үнэлж, дүгнээгүй, дотоод хяналтыг тогтмол хэрэгжүүлээгүйгээс шалтгаалан цагдаагийн байгууллагын зардлаар суралцсан алба хаагчдаас 19 нь өөрийн хүсэлтээр чөлөөлөгдсөн, 6 нь гэрээний хугацаа дуусаагүй байхад өөр байгууллагад шилжсэн, 1 нь албанаас халагдсан байна.

Иймд сургалтын гэрээний 3.5-т “Гэрээнд заасан нөхцөл, журмын дагуу ажлын байраар хангагдаж, томилсон албан тушаалд 3-аас доошгүй жилийн хугацаанд тогтвор суурьшил, үр бүтээлтэй ажиллах”, 3.6-т “Суралцагч нь энэхүү гэрээ болон алба хаах гэрээнд заасан үүргээ биелүүлээгүйн улмаас захиалагчтай байгуулсан

гэрээ дуусгавар болсон тохиолдолд суралцах хугацаанд гарсан бүх зардлыг нөхөн төлнө”, 4.3-т “Зардлын нөхөн төлбөрийг Цагдаагийн ерөнхий газрын Санхүү, аж ахуйн албаны Төрийн сангийн дансанд төвлөрүүлнэ” гэж заасны дагуу дээрх 26 алба хаагчаас суралцах хугацаанд гарсан бүх зардлыг нөхөн төлүүлэх ажлыг зохион байгуулж, үр дүнг тооцох, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2017 оны А/45 дугаар тушаалаар баталсан “Гадаадын их, дээд сургуульд хууль сахиулах байгууллагын алба хаагчийг сонгон шалгаруулах, суралцуулах журам”-д сургалтын гэрээний дээрх заалтуудыг тусгаж, эрх зүйн зохицуулалтын хийдэл, зөрчлийг арилгах зорилгоор нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлыг судалж, шийдвэрлүүлэх нь зүйтэй.

Цагдаагийн байгууллагын захиалгаар гадаад улсад суралцах алба хаагчдыг сонгон шалгаруулах үйл явцыг ил тод, нээлттэй, бодитой зохион байгуулах, дүнг цагдаа, дотоодын цэргийн байгууллагын алба хаагчдад мэдээлж байх, сонгон шалгаруулалтад тэнцсэн суралцагчдаас төгсөж ирээд цагдаагийн байгууллагад 5-аас доошгүй жил ажиллах, хэрэв ажиллаагүй тохиолдолд суралцах хугацаанд гарсан бүх зардлыг нөхөн төлүүлэх үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулах талаар баталгаа авч, сургалтын гэрээний хэрэгжилтийг хагас, бүтэн жилээр тогтмол тооцож, хувийн хэрэгт нь хавсаргаж, гэрээний явцын байдалд хяналт шинжилгээ хийдэг байх шаардлагатай байна.

ЦАГДААГИЙН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР

